

arts coaches. Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools. Zaporozhye, 2021. – № 73 (Т. 1). p. 47-53.

13. Melnyk I. Methods of conducting binary lessons as one of the forms of realization of interdisciplinary connections (Methods of conducting binary lessons, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://www.slideshare.net/ines-saml/ss-44178834>.

14. Lysytska O. Binary lessons as a way of realization of integrated learning. Taurian Bulletin of Education. Kherson, 2015. – № 2 (50). p. 231-236.

15. Velychko S., Buzko V. Binary lesson in physics and biology as a means of forming the cognitive interest of primary school students (Collection of scientific works of Kherson State University, 2021): [Electronic resource]. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpn_2014_66_21.

16. Kononets N. Binary class as a form of resource-oriented learning of students (Problems of modern teacher training, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

17. Gavrish I. Theoretical and methodological bases of formation of readiness of future teachers for innovative professional activity: diss. ... doct. of Ped. Sciences : 13.00.04. Kharkiv, 2006. 542 p.

18. Busel V. Large explanatory dictionary of the Ukrainian language : dictionary, Kyiv: VTF «Perun», 2004. 1440 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.8(139).11

*Полянничко О.М.,
кандидат психологічних наук, Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
Лакхтадір О.В.,
кандидат психологічних наук,
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
Еретик А.А.,
кандидат педагогічних наук
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
Коротя В.В.,
ст. викладач, кафедра кафедри спортивної підготовки,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Совгіря Т.М.
ст. викладач, кафедра спортивної підготовки,
Національний авіаційний університет, м. Київ*

ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ ФУТБОЛІСТІВ АМАТОРІВ НА ЗМАГАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стрімкий розвиток українського аматорського футболу спонукає науковців до проведення досліджень у вивченні мотивації спортсменів до тренування і прийнятті участі у змаганнях. Прагнення футболістів до успіху, задоволення потреби бути членом спортивної команди об'єднаною спільними цілями, інтересами мотивами. Метою нашого дослідження було розкриття особливостей впливу мотивації до занять футболом спортсменів аматорів ФК м. Києва на їх змагальну діяльність. В дослідженні взяли добровільну участь футболістів аматорів ФК «Стіна» 1 Ліга, м. Київ та ФК «Дарниця» 2 Ліга, м. Київ, віком від 20 до 45 років кожного клубу відповідно, загальною кількістю у 40 спортсменів.

Питання впливу мотивації на змагальну діяльність у аматорському футболі нами вивчалось за допомогою наступних методик: А. В. Шаболтас «Мотиви заняття спортом» та тестом «Мотивація досягнення успіху» Т. Елерса.

За даними дослідження, на перших сходинках рангових місць мотивів спортивної діяльності аматорів футболу обох команд перебувають: мотив досягнення успіху у спорті, мотив фізичного самоствердження, спортивно-пізнавальний мотив, що свідчать про цілеспрямованість футболістів аматорів у процесі гри на полі. Домінуючими мотивами спортсменів аматорів ФК «Стіна» є мотив досягнення успіху у спорті; мотив фізичного самоствердження та громадянсько-патріотичний мотив, що дозволяє команді підтримувати доволі високий рейтинг в турнірній таблиці на протязі 2019 р. У футболістів ФК «Стіна» невиражений мотиваційний полюс має саме тенденцію до успіху 40%, порівняно з тенденцією до невдачі 20%. Мотивація серед 70% гравців ФК «Дарниця» орієнтована на уникнення невдач, що є свідченням несформованої позитивної ігрової мотивації, прагненням уникнути дискомфорту, пов'язаного з можливими невдачами. Мотивація на досягнення успіху переважає серед футболістів ФК «Стіна» що складає 80% команди. Спостерігаємо, що відсоткове співвідношення спортсменів, мотивація яких орієнтована на успіх, більше у футболістів ФК «Стіна», порівняно з ФК «Дарниця». У футболістів аматорів 1 Ліги мотивація досягнення успіху є чітко сформованою й упорядкованою. Провідне місце у ієрархії мотивів займає мотивація на успіх, що пов'язано з самовизначенням гравців команди.

Ключові слова: спортсмени аматори, спортивна мотивація, аматорський футбол, спортивна команда, футбольний клуб.

Polianychko Olena, Lakhtadyr Olena, Yeretyk Anatoly Korotyа, Volodymyr, Sovgiriа Tetiana. Influence of football amateur motivation. The rampant development of Ukrainian amateur football encourages scientists to conduct study concerning the motivation of sportsmen to train and participate in competitions. The football players in the endeavor to succeed,

to satisfy the necessity to be a member of a team integrated by common aims, interests and motifs. The aim of our study was to reveal the peculiarities of the influence of motivation to play football of amateur sportsmen of FT of Kyiv on their competitive activity. The amateur football players of "Stina" FT, 1 League, Kyiv and "Darnytsia" FT, 2 League, Kyiv took voluntary participation in the study, aged 20 to 45 years of each club, respectively, a total of 40 sportsmen.

We studied the issue of the influence of motivation on competitive activity in amateur football with the help of the following method: "Motives for playing sports" by A.V. Shabolts and the test "Motivation for success" by T. Ehlers.

In accordance with the study, the main motives of sports activities of football amateurs of both teams are the following: the motive to succeed in sports, the motive of physical self-affirmation, sports-cognitive motive, which testify to the goal orientation of amateur football players in the process of the game on the field. Among the dominant motives of "Stina" FT amateur sportsmen are the motive of success in sports; motive of physical self-affirmation, civic and patriotic motive, which allows the team to maintain quite high rating in the standings during 2019. An inexpressive motivational pole of the football players of "Stina" FT has a tendency to succeed 40%, compared with a tendency to fail 20%. Motivation among 70% of "Darnytsia" FT players is focused on avoiding failures, which is evidence of unformed positive game motivation, volition to avoid discomfort, related to the possible failures. Motivation to succeed prevails among the players of "Stina" FT, which is 80% of the team. We observe that the percentage of sportsmen whose motivation is focused on success is higher among "Stina" FT football players of "Darnytsia" FT. The amateur football players of 1 League have a well-formed and well-ordered motivation to succeed. Leading place in the hierarchy of motives takes the motivation for success, which is related to self-determination of team players.

Keywords - amateursportsmen, sportsmotivation, amateurfootball, sportsteam, footballclub.

Постановкапроблеми. На сьогодні в Україні відсутній комплексний підхід, спрямований на підтримку та розвиток аматорського спорту. Проблеми спортивної аматорської галузі обумовлені низкою факторів, характерних для країн з низьким економічним потенціалом. У стані виживання знаходяться аматорські спортивні команди та тренерський склад, але слід відмітити, що мотивація спортсменів-аматорів до занять улюбленими видами спорту залишається на високому рівні.

Асоціація аматорського футболу України (ААФУ) була заснована 2 березня 1998 року. Асоціації передані права на проведення чемпіонату та розіграшу Кубка України з футболу серед аматорських команд.

Історично поділ спортсменів на аматорів та професіоналів проходить за наступним принципом: для кого спортивна діяльність є джерелом доходу, вважаються професіоналами, аматорами є ті, хто бере участь у спортивних змаганнях заради задоволення, відпочинку та приємного проведення часу.

Основним і головним принципом аматорського статусу спортсмена як учасника спортивної діяльності є принцип безоплатності його діяльності. Взагалі, аматорський спорт розглядається як масовий спорт або широкий спортивний рух, в якому змагання й спортивний результат має значне місце, але більшою мірою він розглядається як засіб фізкультурного виховання.

Завданнями аматорського футболу в Україні є: розширення мережі та удосконалення структури проведення всеукраїнських і регіональних змагань серед аматорських чоловічих і жіночих команд; створення умов для проведення змагань з футболу серед широких верств населення; підвищення рівня організації та проведення першого та другого етапів змагань на призи клубу «Шкіряний м'яч».

Мотиваційна сфера спортсмена аматора має велике значення в спорті. Виявлення причин, через які молоді спортсмени втрачають мотивацію до занять, зупиняються в своєму розвитку і в підсумку кидають заняття спортом, заслуговує на особливу увагу. Мотивація спортсмена вважається одним з найважливіших елементів успіху команди у виступах на змаганнях. Демотиваційні фактори суттєво впливають на тренувальний та змагальний процеси. Отже, вивчення мотивації спортсменів аматорів є важливим і актуальним.

Мета дослідження: розкрити особливості впливу мотивації до занять футболом спортсменів аматорів ФК м. Києва на змагальну діяльність.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводилось у аматорських командах ФК «Стіна» 1 Ліга, м. Київ та ФК «Дарниця» 2 Ліга, м. Київ. Гравці ФК «Стіна» та ФК «Дарниця» віком від 20 до 45 років кожного клубу відповідно. Загалом у дослідженні взяли участь 40 футболістів аматорів. В дослідженні спортсмени аматори взяли добровільну участь.

Команду ФК «Дарниця» було засновано 1995 року учнями дарницького ліцею. У 2003 році команда приєднується до Київської Футбольної Любительської Ліги (КФЛЛ) та по 2016 рік включно бере участь в турнірах під її егідою. Крім того, ФК «Дарниця» виступала у низці інших турнірів - перших розіграшах чемпіонату України з пляжного футболу, турнірах з міні-футболу та футзалу, міжнародному турнірі "Кубок Незалежності" тощо. З 2017 року команда є учасником WSL

Аналіз літературних джерел. Виявлення структури мотивації спортивної діяльності у футболістівздійснювалось за методикою "Мотиви занять спортом" А.В.Шаболтас. Методика призначена для виявлення домінуючих цілей (особистісних смислів) занять спортом і включає 10 мотивів-категорій, які відповідають певним висловлюванням або судженням.

За А. В. Шаболтас («Мотиви заняття спортом») було розглянуто тест, що складається з 45 пар суджень, які відображають мотиваційні чинники занять спортом і дають змогу діагностувати рівень вираженості кожного із десяти мотивів, які представлені у структурі мотивації спортивної діяльності футболістів. Використовуючи цю методику, ми відслідковували динаміку мотивації спортивної діяльності в процесі спортивних тренувань з футболу.

З цією метою опитувальник пропонувався спортсменам до і після проведення спортивних тренувань. Використана нами діагностична методика дає змогу оцінити рівень вираженості та ієрархію десяти мотивів, що

представлені в структурі мотивації спортивної діяльності: мотив емоційного задоволення (ЕЗ); мотив соціального самоствердження (СС); мотив фізичного самоствердження (ФС); соціально-емоційний мотив (СЕ); соціально-моральний мотив (СМ); мотив досягнення успіху в спорті (ДУ); спортивно-пізнавальний мотив (СП); раціонально-вольовий мотив (РВ); мотив підготовки до професійної діяльності (ПД); громадянсько-патріотичний мотив (ГП).

Підраховувалась сума балів за кожним мотивом, що дає змогу оцінити вираженість кожного мотиву спортивної діяльності футболістів.

За тестом «Мотивація досягнення успіху» Т. Елерса нами було проведено дослідження на виявлення типів мотивації які притаманні футболістам - аматорам обох футбольних команд. Відомо, що мотивація на успіх є позитивною мотивацією, особливо в спорті (футболі) вона проявляється в активних діях і сприяє налаштуванню спортсменів на досягнення позитивних і конструктивних результатів. Потреба досягнення успіху, перемоги у спортивних змаганнях є основою мотивації спортсменів. Більш вмотивовані спортсмени впевнені у собі, активні, ініціативні, наполегливі у тренуваннях, їм притаманна цілеспрямованість і налаштування на перемогу будь-якою ціною, іноді ціною власного здоров'я.

До проявів негативної мотивації відноситься страх невдачі, травми, невпевненість у своїх силах. Негативний досвід невдач у минулих виступах на змаганнях, чи тренуванні стримує спортсмена, сковує його активність. Виникає неусвідомлена потреба уникнути невдачі, осудження гравців по команді, тренера, вболівальників. Таким спортсменам тяжко розпочати будь-яку справу, тому що вони бояться можливої невдачі (програшу) під час спортивної діяльності. Їх психіка налаштована на пошук шляхів до уникнення невдач, замість налаштування до успіху. Спортсмени, у яких переважає негативна мотивація відрізняються від своїх товаришів по команді високою тривожністю, можуть бути агресивні, чи уникати спілкування з товаришами по команді, усамітнюватись для відновлення психічної рівноваги.

Тренеру особливо слід приділяти увагу таким спортсменам, не навантажувати їх відповідальними завданнями, чи не наголошувати про важливість успішного виступу команди на змаганнях. Якщо тренер та гравці по команді не будуть дотримуватись вищевказаних положень, ймовірно психічні зриви та панічні стани у надмірно тривожних спортсменів, що буде вкрай негативно впливати на результативність виступу команди на змаганнях. Ситуативна тривожність буде підсилювати базальний рівень тривоги гравців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мотивація до заняття спортом пов'язана з багатьма психічними якостями спортсменів. Мотив визначається як причинно-наслідковий аспект, що направляє особу до дії. Більшість мотивів, у своїй сукупності, підрозділяється на соціально значущі, особистісно значущі і професійно значущі, позитивні і негативні і визначаються знаннями, переконаннями, інтересами і потребами людини. Відповідно до теорії когнітивної оцінки, мотивація людей змінюється відповідно до змін у їхньому сприйнятті компетентності і самовизначення. Події, що призводять до завоювання будь-якого з цих почуттів повинно збільшувати мотивацію та ідентифікацію, зменшуючи при цьому інтроєкцію, зовнішню регуляцію та а мотивацію. З іншого боку, події, які підривають чийсь почуття компетентності або самовизначення повинні призвести до втрати мотивації та ідентифікації, але до збільшення інтроєкції, зовнішньої регуляції та демотивації. Відомо, що чим більше спортсменів сприймає себе як компетентних і самовизначених, тим більше вони проявляють самовизначені форми мотивації до спорту.

Щоб досягати успіху у спорті, особливо у футболі, необхідні добре розвинуті фізичні та психологічні навички. Так, тривога негативно впливає на змагальну діяльність. Тривога визначається як складна багатовимірна психологічна реакція пов'язана зі стресом, страхом, напругою та пов'язана зі стимуляцією вегетативної нервової системи до стресової події [5, 6]. За Vlachopoulos, S.P., Karageorghis, C.I., Terry, P.C. якщо хтось бере участь у будь-якій діяльності за власним бажанням без будь-якого впливу іншої людини чи обставин, тоді він / вона є внутрішньо мотивованими [7]. Wallace, H. M та Baumeister R.F.[1] вважають, що мотивація до занять спортом залежить від взаємодії особистих та ситуаційних факторів. Також, мотивація є ключовим елементом постійності спортивної діяльності і визначальною для поведінки спортсмена, яка запускає та підтримує належні рівні активації для регулювання поведінки, орієнтованої на працездатність спортсменів [2, 3]. Науковці Sakarya University (Турція) дослідили рівень тривожності та мотивації і довели, що показники відрізняються в залежності від рівня ліги професійних футболістів [4].

За результатами нашого дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» мотиваційні показники мають різну відмінність у порівнянні зі спортсменами ФК «Дарниця».

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники соціально-емоційного мотиву (СЕ) нище на 1% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». СЕ - відповідає судження «Мені подобаються заняття спортом, тому що змагатися дуже цікаво, тому що радують досягнуті успіхи. Я люблю атмосферу змагань». Високій емоційності змагань надають перевагу спортсмени ФК «Дарниця», це виражається в можливості неформального спілкування під час участі у змаганнях, свободі у самовираженості.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники соціально-морального мотиву (СМ) нище на 1% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». СМ - відповідає судження «Моя спортивна команда повинна займати лідируючу позицію. Я хочу внести свій внесок у цю справу. Я не хочу підводити свого тренера і товаришів, це змушує мене більше тренуватися». Спортсмени ФК «Дарниця» прагнуть до успіху своєї аматорської футбольної команди. Наполегливо тренуються прислухаючись до порад тренера та враховують думку партнерів по команді щодо покращення тренувального процесу, чи техніки гри.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники мотиву досягнення успіху в спорті (ДУ) вище на 3% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». ДУ - відповідає судження «Я регулярно тренуюся, щоб підтримувати і підвищувати досягнуті результати, щоб домогтись поставленої переді мною (мною) мети». Спортсмени ФК «Стіна» прагнуть до досягнення успіху, перемоги на змаганнях. На тренуваннях особливу увагу приділяють поліпшенню особистих спортивних результатів та техніці гри у футбол.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники спортивно-пізнавального мотиву (СП) нище на 2% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». СП –відповідає таке судження «Я хочу розбиратися в питаннях техніки, тактики, принципи тренувального процесу, знати, як правильніше тренуватися». Футболісти ФК «Дарниця» свідомо ставляться до вивчення питань технічної та тактичної підготовки у спорті, вивчають наукову літературу щодо теоретико-методологічних принципів побудови тренувального процесу.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники раціонально-вольового (рекреаційного) мотиву (РВ) нище на 2% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». РВ - відповідає судження «Я займаюся спортом, щоб відпочити від роботи, щоб отримати прилив сил, тому спорт для мене - хобі. Спортивні результати цікавлять мене в меншій мірі». Спортсмени ФК «Дарниця» компенсують дефіцит рухової активності заняттям аматорським спортом. Гравці розуміють, що розумова (сидяча) робота може вплинути на їх стан здоров'я.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники мотиву підготовки до професійної діяльності (ПМ) тотожні показникам спортсменів ФК «Дарниця». ПМ - відповідає судження «Досягти хороших результатів у навчанні та роботі можливо, тільки якщо я буду здоровий і фізично розвинений. Цьому сприяє спорт». Спортсмени обох футбольних команд, розуміють, що заняття аматорським футболу позитивно впливає на робочий стан у професійній діяльності.

За результатами дослідження, у спортсменів аматорів ФК «Стіна» показники громадянсько-патріотичного мотиву (ДП) вище на 1% ніж у спортсменів ФК «Дарниця». ДП - відповідає судження «Якщо я буду регулярно тренуватися, то зможу показувати високі спортивні результати, захищати честь свого колективу, спортивного товариства, нашої країни». Спортсмени ФК «Стіна» прагнуть до успішного виступу на аматорських змаганнях, до гідної презентації свого міста, області, країни.

Мотиву соціального самоствердження (СС) - відповідає судження «Я займаюся, спортом, так як добиваюся успіхів. Мої товариші по школі і спортивній команді так само, як глядачі, поважають мене за це. Під час змагань приємно бути в центрі уваги, підвищувати свій престиж». Спортсмени прагнуть проявити себе, формують імідж команди, престиж, повагу до себе, як гравця аматорського футболу.

Зниження мотиву фізичного самоствердження та стійкість громадянсько-патріотичного мотиву свідчить про сформованість особистісного прагнення футболістів аматорів до успіху.

Таблиця № 1

Дослідження домінуючих цілей (особистісних смислів) занять футболу спортсменів ФК «Стіна» та ФК «Дарниця» за методикою А. В. Шаболтас «Мотиви занять спортом» (%)

№	“Мотиви занять спортом”	ФК «Стіна»	ФК «Дарниця»
1	мотив фізичного самоствердження	12	11
2	мотив досягнення успіху у спорті	17	14
3	мотив підготовки до професійної діяльності	8	8
4	мотив емоційного задоволення	8	10
5	мотив соціального самоствердження	10	7
6	соціально-емоційний мотив	7	8
7	соціально-моральний мотив	7	8
8	спортивно-пізнавальний мотив	10	12
9	раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив	10	12
10	громадянсько-патріотичний мотив	11	10

У дослідженні спортивної мотивації у футболістів ФК «Стіна» ми отримали наступні результати:

- високий рівень: мотив досягнення успіху у спорті 17 %, мотив фізичного самоствердження 12%, громадянсько-патріотичний мотив 11 %;

- середній рівень: раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив 10 %, спортивно-пізнавальний мотив 10 %, мотив соціального самоствердження 10%.

- низький рівень: соціально-моральний мотив 7 %; соціально-емоційний мотив 7 %; мотив емоційного задоволення 8 %; мотив підготовки до професійної діяльності 8 %.

У футболістів ФК «Дарниця» в порівнянні зі спортсменами ФК «Стіна» структура мотивації спортивної діяльності зазнає деяких розбіжностей:

- мотив фізичного самоствердження 11 %,
- мотив досягнення успіху у спорті 14 %,
- мотив підготовки до професійної діяльності 8 %,
- мотив емоційного задоволення 10 %,
- мотив соціального самоствердження 7 %,
- соціально-емоційний мотив 8 %,
- соціально-моральний мотив 8 %,
- спортивно-пізнавальний мотив 12 %,
- раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив 12%;
- громадянсько-патріотичний мотив 10 %

Таким чином, на перших сходинках рангових місць мотивів спортивної діяльності аматорів футболу перебувають: мотив досягнення успіху у спорті, мотив фізичного самоствердження, спортивно-пізнавальний мотив, що

свідчать про цілеспрямованість футболістів аматорів у процесі гри на полі.

Отже, отримані результати дослідження дозволяють стверджувати, що домінуючими мотивами спортсменів аматорів ФК «Стіна» є мотив досягнення успіху у спорті; мотив фізичного самоствердження та громадянсько-патріотичний мотив, що дозволяє команді підтримувати доволі високий рейтинг в турнірній таблиці на протязі 2019 р. Вмотивовані гравці футбольної аматорської команди наполегливо тренуються для реалізації поставлених цілей.

Результати дослідження мотивації досягнення успіху за методикою А. Реана представлені в Таблиці показують, що невиражений мотиваційний полюс переважає у гравців ФК «Стіна» і складає 60% команди. Це можна пояснити нестабільністю мотивів, низькою усвідомленістю футболістами-аматорами свого місця в команді. Мотиви досягнення починають формуватися на початкових етапах тренувань.

Таблиця 2

Спортсмени ФК	Співвідношення рівня розвитку мотивації футболістів ФК «Стіна» та ФК «Дарниця»			
	Види мотивації			
	Мотивація на невдачу	Ближче до невдачі	Ближче до успіху	Мотивація на успіх
ФК «Стіна»	40%	20%	40%	80%
		60%		
ФК «Дарниця»	70%	20%	10%	40%
		30%		

Характерно, що у футболістів ФК «Стіна» невиражений мотиваційний полюс має саме тенденцію до успіху 40%, порівняно з тенденцією до невдачі 20%.

Мотивація серед 70% гравців ФК «Дарниця» орієнтована на уникнення невдач, що є свідченням несформованої позитивної мотивації. У гравців спостерігається прагнення уникнути дискомфорту, який пов'язан з можливими невдачами, страхом програшу на змаганнях.

Мотивація на досягнення успіху переважає серед футболістів ФК «Стіна» що складає 80% команди. Це пояснюється вже досить сформованими мотивами досягнення (у нашому випадку це мотивація на успіх).

Результати дослідження показують, що відсоткове співвідношення спортсменів, мотивація яких орієнтована на успіх, більше у футболістів ФК «Стіна», порівняно з ФК «Дарниця». Це можна пояснити більш стійкою мотивацією досягнення успіху на змаганнях різного рівня і можливо сформованою й упорядкованою ієрархією мотивів. Провідне місце в цій ієрархії займає мотивація на успіх, що може бути пов'язано з самовизначенням гравців команди. Відсоткове співвідношення спортсменів, мотивація яких орієнтована на успіх, досить високе, особливо серед гравців команди ФК «Стіна», причинами чого можна вважати високий рівень розвитку сучасного аматорського футболу.

Отримані дані будуть корисними для майбутніх тренерів аматорських команд з футболу.

Висновки. Упродовж занять аматорським футболу ключовими категоріями мотивації досягнення є: тема успіху (успіх, що стимулює спортивну діяльність), очікування невдачі (невпевненість у досягненні поставленої мети), інструментальна діяльність задля досягнення успіху (конкретні дії, спрямовані на розв'язання певних задач без допомоги інших на шляху досягнення мети), негативний емоційний стан (негативні емоції, спричинені поразкою і неможливістю продовжувати діяльність), позитивний емоційний стан (позитивні емоції, що налаштовують на оволодіння завданнями, досягнення та успіх).

Виокремлено високий, середній та низький рівні мотивації досягнення футболістів аматорів. При цьому встановлено, що досліджувані з низьким рівнем мотивації досягнення, як правило, свій успіх у спортивній діяльності приписують певним обставинам. Водночас у досліджуваних з високим рівнем мотивації досягнення домінує особистісне прагнення до успіху.

Доведено, що співвідношення спортсменів, мотивація яких орієнтована на успіх, більше у футболістів ФК «Стіна», порівняно з ФК «Дарниця». Це можна пояснити більш стійкою мотивацією досягнення успіху і вже чітко сформованою й упорядкованою ієрархією мотивів. Провідне місце в ієрархічній структурі мотивів займає мотивація на успіх футболістів аматорів, що може бути пов'язано з високим рівнем самовизначення гравців команди. Відсоткове співвідношення спортсменів-аматорів, мотивація яких орієнтована на успіх у спортивній діяльності особливо висока серед гравців команди ФК «Стіна».

Таким чином, на перших сходинках рангових місць мотивів спортивної діяльності аматорів футболу перебувають: мотив досягнення успіху у спорті, мотив фізичного самоствердження, спортивно-пізнавальний мотив, що свідчать про цілеспрямованість футболістів аматорів у процесі гри на полі.

Отже, отримані результати дослідження дозволяють стверджувати, що домінуючими мотивами спортсменів аматорів ФК «Стіна» є мотив досягнення успіху у спорті; мотив фізичного самоствердження та громадянсько-патріотичний мотив, що дозволяє команді підтримувати доволі високий рейтинг в турнірній таблиці на протязі 2019 р. Вмотивовані гравці футбольної аматорської команди наполегливо тренуються для реалізації поставлених цілей.

Література

- Weinberg RS, Gould D. *Foundations of sport and exercise psychology*. 6.ed. Champaign: Human Kinetics; 2014.
- Pelletier LG, Fortier MS, Vallerand RJ, Brière NM. *Associations among perceived autonomy support, forms of self-regulation, and persistence: a prospective study*. *Motiv Emot* 2001;25(4):279-306.
DOI: 10.1023/A:1014805132406.
- Forsman H, Grastén A, Blomqvist M, Davids K, Liukkonen J, Konttinen N. *Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed and agility in young football players*. *J*

SportsSci 2016; 34(14):1311-1318. DOI: 10.1080/02640414.2015.1127401.

4. Kolayihakan, Nurullah Celik Examination of motivation, anxiety and imagery level of footballers from different leagues. *Revisade Psicologia del Deporte*. vol. 26, n. 3, 2017, pp. 23-27.
5. McNally, I. M. (2002). Contrasting concepts of competitive state-anxiety in sport: Multidimensional anxiety and catastrophe theories. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 4(2), 10-22.
6. McQuown, S. (2001). The effects of a cognitive intervention strategy on state anxiety and free throw shooting performance. ProQuest Dissertation Abstracts. (UMI No 3014354).
7. Vlachopoulos, S.P., Karageorghis, C.I., Terry, P.C. (2000). Motivation Profiles In Sport: A Self-Determination Theory Perspectives. *Research Quarterly For Exercises and Sport* 71(4), 387-397.

References

8. Weinberg RS, Gould D. *Foundations of sport and exercise psychology*. 6.ed. Champaign: Human Kinetics; 2014.
9. Pelletier LG, Fortier MS, Vallerand RJ, Brière NM. Associations among perceived autonomy support, forms of self-regulation, and persistence: a prospective study. *Motiv Emot* 2001; 25(4):279-306. DOI: 10.1023/A:1014805132406.
10. Forsman H, Grastén A, Blomqvist M, Davids K, Liukkonen J, Kontinen N. Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed and agility in young football players. *J Sports Sci* 2016; 34(14):1311-1318. DOI: 10.1080/02640414.2015.1127401.
11. Kolayihakan, Nurullah Celik Examination of motivation, anxiety and imagery level of footballers from different leagues. *Revisade Psicologia del Deporte*. vol. 26, n. 3, 2017, pp. 23-27.
12. McNally, I. M. (2002). Contrasting concepts of competitive state-anxiety in sport: Multidimensional anxiety and catastrophe theories. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 4(2), 10-22.
13. McQuown, S. (2001). The effects of a cognitive intervention strategy on state anxiety and free throw shooting performance. ProQuest Dissertation Abstracts. (UMI No 3014354).
14. Vlachopoulos, S.P., Karageorghis, C.I., Terry, P.C. (2000). Motivation Profiles In Sport: A Self-Determination Theory Perspectives. *Research Quarterly For Exercises and Sport* 71(4), 387-397.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.8(139).12

УДК: 796.41-055.1(44)

Романчук О. В.

**доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та іноземних мов**

Коваль Р. С.

**кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та іноземних мов**

Бубела О. Ю.

**кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри гімнастики**

Михайленко А. М.

**студентка II курсу факультету фізичної культури і спорту
Михайленко А. М.**

**студентка II курсу факультету фізичної культури і спорту
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського**

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ГІМНАСТИКИ У ФРАНЦІЇ

У статті на основі праць провідних французьких науковців проаналізовано основні етапи зародження та становлення різних видів гімнастики у Франції від початку XIX століття до 1942 року. Встановлено, що найбільший вплив на розвиток галузі у визначений часовий період здійснили Francisco Amorós, Napoléon Laisné, Eugène Paz, Charles Cazalet, Joseph Sansbœuf, Georges Demenÿ, Philippe Auguste Tissié. Гімнастика набуває поширення в країні на початку XIX століття. У середині XIX століття інституціоналізація гімнастики відбувається на рівні лікарень (1847), військового (1852) та шкільного (1854).

Союз гімнастичних товариств Франції заснував 28 вересня 1873 року Eugène Paz. У 1942 році відбулося його об'єднання з Французькою жіночою федерацією гімнастики і фізичного виховання, внаслідок чого розпочала діяльність Французька гімнастична федерація. Французькі гімнасти, починаючи з Олімпійських ігор у Парижі (1900) на різного масштабу змаганнях і турнірах завжди показували стабільно високі результати, однак з 1930-х років вони розпочали знижуватися. Практичні результати дають можливість доповнити і розширити навчальні курси з історії фізичної культури для студентів ЗВО спортивного профілю в Україні. Перспективи подальших досліджень стосуватимуться ґрунтовного вивчення історії жіночої гімнастики у Франції, а також еволюції цього виду спорту у період з 1942 по 2022 роки.

Ключові слова: гімнастика, історія, розвиток, федерація, змагання, Франція, Олімпійські ігри.